

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у адату, на године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Ш Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се поштанском
упутицом непосредно админис-
трацији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отправањивима новина на
коју драго пошту; а комо је на-
ручије, може се претплатити
код г. *Петра Рамановића*, књаж.
црн. агента у Котору. Дописи се
шаљу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се, по простору
који заузму на листу 7, новчића
од реда за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новчића. За огласе
веће и на дуже пријеме попу-
шта се.

СЛУЖБЕНИ ДНО.

ИЗВОЂЕЊЕ

правилника поштанске погодбе,
која је данас склопљена између
поштанскијех управа Аустрије и
Угарске с једне и Црне Горе с
друге стране.

С обзиром на члан 23 по-
годбе потписани су у име њихо-
вијех дотичнијех управа у зајед-
ничком договору установили сље-
деће мјере, да се осигура извођење
напоменуте погодбе.

(Наставак и свршетак)

ЧЛАН 14.

Размјена пошљака возне по-
ште предузимаће се у спровод-
ним картама, које су једнаке или
сличне с опијема, које се сада
употребљују и које ће размјења-
вајући уреди један другоме от-
прављати.

Размјењавајући поштански
уреди забиљежиће у тим картама
пошљак са свима појединијема
тачкама, које су садржане у фор-
мулару, и надокнадити, односно
на терет уписати већ како слу-
чај буде, отпримне и друге таксе
у дотичне рубрике.

Доплатне суме забиљежиће
се у спроводном листу само као
примједба.

Спроводи документ (испра-
ве) спроводни лист и царинске
декларације) чврсто ће се при-
ложити товарној карти и са овом
поставити у једну куверту.

ЧЛАН 15.

Писма са назначеном вр-
једности и групи размјењиваће
се у затвореним са финим печат-
ним воском запечаћеним врећама,
а поштански пакети у затворе-
ним запечаћеним врећама или
отворено. Свакако пакете, којијех
вриједност прелази 200 форинти
треба, замјењивати од руке до
руке.

ЧЛАН 16.

Међусобна размјена пошљака
возне поште предузимаће се
у аустријском поштанском уреду.

Модалитети о предавању, фор-
малитети и опрезне мјере, на
које треба пазити када се отпра-
мају и примају возне поште а
тако и поступак у случајевима
мањка, општећања или другијех
неправилности, углавиће се у
заједничком договору међу по-
штанскијема управама Аустрије,
евентуално Угарске и Црне Горе
у засебној инструкцији, која ће
се дати размјењивајућијема по-
штанскијема уредима.

ЧЛАН 17.

Обрачуни исплаћенијех по-
узетнијех сума сјединиће се обра-
чунима поштанскијех упутица.
Постављање рачуна вршиће се
непосредно међу управама извор-
не земље и земље одређијења.

На исти начин вршиће се
обрачун на претплате на новине.
Обрачуни врете спроводи-
јех такса и т. д. уједно са до-
платнијема таксама изједнача-
ваће се и исплаћивати међу
дотичнијем управама на темељу
тримјесечнијех рачуна, којијема
су придодане међусобно добивне
возне карте.

ЧЛАН 18.

Кореспонденција, која се о-
дноси на службени промет, осо-
бито на питања однитетā, прет-
плата на новине, као и питања
изједначавању рачуна и т. д.
водиће се међу уредима, које до-
тичне управе за то назначе.

Рекламације о том да се
узму натраг пошљак или да се
промијени адреса, затим рекла-
мације о повратним објавима
(les demandes d'avis) аманетним по-
шљакма које се не могу до-
ставити, или које су продане
у свед тога што су се поквариле, а
тако и рекламације о пошљакма
листовне и возне поште и т. д.
— размјењиваће се међу размје-
њивајућијем поштанскијем уре-
дима, који су један другоме слали
дотичне предмете.

ЧЛАН 19.

Овај правилник ступа у живот
истога дана, којег ће на снагу
станути погодба.

Исти трајаће тако дуго, док
погодба трајала буде у колико
се не обнови у заједничком до-
говору с дотичнијем управама.

Дано у Бечу, 10 Априла 1895.

За Црну Гору:

Ш. Поповић. с. р.

За Аустрију:

Хаббергер с. р.

За Угарску:

Др. О. Кагер с. р.

ЗАВРШНИ ПРОТОКОЛ.

Потписани, уредно овлашћени
да утврде поштанске одношаје
међу поштанскијема управама
Аустрије и Угарске с једне и по-
штанском управом Црне Горе с
друге стране, пошто су саставили
и потписали дотичну погодбу,
приложеном овом протоколу, утвр-
дили су сљедеће:

1) Чим се уведе нова метална
вриједност у унутрашњем про-
мету Аустрије и Угарске, разу-
мјеваће се у погодби и к том
снадајућем правилнику у форин-

тима и новчићима назначене суме
по њиховом еквиваленту у новој
вриједности.

То исто вриједи у случају,
ако Црна Гора уведе коју нову
вриједност.

Рок, којег ће се увести која
нова вриједност, објавиће дотична
управа на вријеме другијема упра-
вама.

2) Црногорска поштанска у-
права, предузеће, по могућности,
што скорије нужне мјере, да сма-
њи таксе своје унутрашње возне
тарифе барем у погледу пош-
љака до тежине од 5 килограма.

3) У случају, ако настуне
извапредне околности и пр. зло-
употребе или запреке код салди-
рања вишка, то може тад управа,
која има право потраживања, обу-
ставити промет с поштанскијема
упутицама и с поштанскијема
унутрашњама с доплатом тако ду-
го, док се не одстране настала
неприлика.

4) Отпремање поштанскијех
пошљака преко границе уредиће
се засебним уговором.

5) Предстојеће установе имаће
исту ваљаност, изузевши оне у
трећој тачки наведене, и исто
трајање, као приложена погодба.

6) Између рока од 24/12 Априла
1895 т. ј. рока, којег изтиче
25/12 Маја 1871 склопљени уго-
вор, и између 1 Јула 1895, т. ј.
рока, када ће у живот ступити
данас потписана погодба, остаје
првациње стање (status quo).

Тако учињено уз придржај
ратификације госпде министара
дотичнијех ресора и потписано у
три примјерка.

У Бечу, 10. Априла 1895.

За Црну Гору:

Ш. Поповић. с. р.

За Аустрију:

Хаббергер с. р.

За Угарску:

Др. О. Кагер с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДНО.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 14 јула.

Док је бугарска депутација у
Петрограду полагања вијенац пришања
и кајања на гроб Александра III, у
Софији је издигао за дух бугарскога
народа. Још иза вијела, у првом су-
тону, у најживљијој улици бугарске
престовице, три младића наспуше на
Стамбулова, који се возио у колима,
и јатаганима га искасашише тако, да је
други дан у тешким мукама душу испу-
стио. С њим су били његов друг Петков
и његов поуздани каваз Гунчо, који га
је свуда пратио. Убице су ишчезле без
трага. Полиција је скочила тек посл-
је свршеног злочинства и ухватила је
Гунча, који је за убицама трача Све
ове прилике пружају повода пријате-
љима Стамбулова, да оптужују полици-
ју, да је била у договору са убицама;

а противници Русије упиру прстом на
Русију. Бечки листови особито бјесне
противу Русије. И сами министри-
јали „Фремденблат“ доводи у свезу
ово злочинство са утом бугарске
депутације у Петроград. Из против-
ничког табора само Висмарков орган
„Хамбург. Нахрихтен“ протестира про-
тиву те оптужбе, што се диже на Ру-
сију, овјем ријечима: „Као што се
дружбије није могло ни очекивати, го-
тово цијела преса (њемачка) мисли, да
је атентат на Стамбулова директно или
индиректно рускога поријекла. У овом
окривљивању још један пут излази на
вијело несмислена, политички неразбо-
рита мржња противу Русије, која се
је Бог зна с којих узрока дубоко уври-
јекла у крви њемачких новинара, те у
нормалном времену узједно притисну-
та, сваком приликом разуздана продире.“

Париски листови напротив у један
глас дају одушке осјећајима правце,
која је казнила тиранина. „Журнал
де Деба“ чуди се, како Стамбулов није
прије погнуо, према мржњи што је
носијао. „Ле Жур“ називље атентат
праведном казниом. „Пестит Републик“
вели, да каткад и целат трагички сврши.
Стамбулов, који је годинама тиранизи-
рао, пада под ударцима одлучнијех
осветника. „Радикал“ вели: Ми смо
се грозили на његово тиранију, зви-
јерство и злочинства; он нам је из-
гледао као бандит, који није имао
ништа човјечанскога. „Ауторите“ вели:
Стамбулов је значно подлагање Бугар-
ске Аустрији, а непријатељство према
Русији. Руси, Французи и Бугари не-
мају за што га оплакивати. „Еклер“
држи, да Папичина крв пада данас на
кривица толиких убиства. „Ехо де Па-
риз“ вели: Кад се промисли на сва
злочинства, што је овај човјек почи-
нио, не може се чудити, како овај
атентат не изазивље „горчење“. „Лан-
терна“ изјављује, да је то био акт
враћања дуга.

Међу тијем петроградско „П. Вре-
мја“ пише; „Ми смо вагда били и про-
тив простијех и против политичких
убиства. Свако је убиство безаконно
и одвратно. Адвокати могу находити
облакшавајуће узроке; странке могу
бранили убице, или лицемерно осуђу-
јући их, у дубини душе оправдати
их. Противници Стамбулова могу ску-
пити много насиља, што је он почи-
нио тобож у корист отаџбине, коју свака
страпка дружбије схваћа. Ко насљем
дјелује, тај од насиља пада. Али то
не оправдава убиства, него их осуђује.
Паду Стамбулова радовала се Бугар-
ска, радовала се бар већина бугарског
парода, али и непријатељи његови
трудно да ће се радовати овом њего-
вом свршетку. Може се убити тиранин,
а може се убити и племенити човјек;
изроди човјечанства гинули су испод
убилачког ножа, као што су гинули
племенити служитељи своје отаџбине.
Кад се једном убиство допунети, оно
остаје ередством избавити се од човјека,
комегод мрског. Али сво нашто треба
обратити пажњу. Влада Фердинандова
може бити и нехотице играла се са жи-
вотом Стамбулова, одлажући да буде
сушен. Данас су му обећавали сигур-
ност, сјутра су му пријетили судом.
Он није остављао оружје, и хвалио се,
да му не смију судити, по што има у
рукама тешких оптужба против својих
помоћника, који су сада постали, вје-
гови непријатељи. Суд над Стамбуло-
вом имао је разоружати и његове против-
нике. А ово колебање, ово оклијевање

могло је наоружати осветнике, који не разабиру средства. И ево то варварско, дивље дјело смуђује не само његове пријатеље, него и непријатеље. Насилје вазда тако дјелује на човјечју душу: оно наводи у њој оне струје сажаљења према жртви и негодовања према насилницима, које су урођене свакој човјечјој души.“

А петроградске „Новости“ пишу: „Назад више од мјесеца дана ми смо саопштили, на основу поузданијех извјешћа из Бугарске, да је бугарска влада одлучила, да не допусти расправу судску против Стамбулова, јер су се бојали његови пређашњи другови одговорности за саучешће у дјеловање бившег министра-пресједника. Тада се у Бугарској упорно говорило, да ће Стамбулов бити уклоњен, да с њим ишчезну и документи, који компромитирају владу. Без сумње, својим недјелима Стамбулов је створио себи много непријатеља. Али... уклоњене његово свиђело се опијема, којима је био у овим приликама најопаснији.“

Покупили смо ове различите изјаве првога утиска, што је произвело социјско злочинство, а у идућем броју донијећемо тријезан суд озбиљнијех листова на гробу државника, који је за толико година управљао судбом сродне нам Бугарске.

Успјеси руске дипломатије јако узнемирују њемачке листове. Петроградско „Н. Време“ биљежи што њемачки листови пишу о активної политици кнеза Лобанова. Берлински „Национал Цајтунг“ вели: „Ми смо већ говорили о необичној оживљености руске политике. У источној Азији, у Абисинији, и од скора и на јевропском истоку — она се даје опасити. Ако к томе прибавимо, што ни Француска ни Русија нијесу никад признавале уговор између Абисиније и Италије, то нам излази јасно, да руска дипломатска мисија неће дјеловати у корист Италије. С друге стране, дапае Француска представља руски „екстернат“, а Русија у последње доба није открила нимало пријатељска чувства према Германији у источној Азији. С тога се није чудити, што је Германија заинтересована оживљењем руске политике. Ипак ми сматрамо Русију, као уздржавајућим елементом у француско-руском савезу, и држимо да би Русија морала поћи по врло страпном путу да изазове против себе Германију.“ Ова самоутјеха не смета берлинском листу, да изјави, да је Германија приуговорљена за свако изненађење. Судба је рата у Божијем рукама, и Француској, која сипјева сие славе, може загорити страшна јава. Тако завршује „Национал Цајтунг.“ А други берлински лист „Тагсблат“

открива још већу огорченост. „Кад је Књаз Лобанов — Ростовски био наименован за министра иностранијех дјела, у Јевропи се држало, да ниотрана руска политика неће бити активнија него ли за вријеме његовог претходника. Али се мора сада увјерити, да седамдесетогодишњи министар, познати својим постојанијем мирољубијем, открива дјеловање, које поражава. Јевропа већ не сумња, да је Русија напустила своју досадашњу пасивну политику, и тијем фактом мора се озбиљно рачунати.“ На све то „Н. Време“ опажа: „Њемачка штампа, како изгледа, не може да схвати, да је тридјестогодишња политика Цара Александра III била периодом приуговорљивања, и да је сада настао нов период — дјеловања живог и активнег.“

ДОПИСИ.

Ш. — Никшић, 4 јула. — Његово Височанство Господар Књаз Никола I., присио је јуче овђе на 2 сата прије подне. С њим је дошао Књаз Мирко; Његово Високопреосвештенство Митрополит Митрофан; пресједник министарског и државног савјета Г. Војвода Божо Петровић; Г. Војвода Петар Вукотић; пресједник Вел. Суда Г. Војвода Ђуро Церовић; Г. Војвода Шако Петровић и обична свита придворна Њ. Височанства.

Код Књажевског Конака, под Трбјесом, причекало је и поздравило Свијетлог Путника мјесно чиновништво и грађанство.

Послије подне Његово Височанство изволило се провест кроз варош и оближњу околину.

Данас, на 8 сати из јутра, свршено је освећење водича и темеља камена великој грађевини цркве никшићке на Петровој главици.

Његово Височанство имајући намјеру подићи видими споменици побожности Своје и Свога народа, из благодарности према светој православној вјери, која је штитила и кријенила надом овај нађени народ кроз све петсто-годишње патње, — ријени, подићи једну велику Богомољу на Петровој главици у Никшићу.

Та значајна одлука учињена је на Риједи Црнојевића у прољеће 1887. Ово знатно решење побудило је грађане никшићке, те су одмах послали једну депутацију од 30 људи, који су ишли и благодарили Господару, за овакво милостиво почастивање милос Му Никшића. Спрема је одмах чињена на Петровој главици, под надзором ондашњег гувернера Г. Војводе Шака Петровића.

Мјесто, на ком се имала ова грађевина подићи, угледно је; али, по плану Др. Сладе, сам се брежуљак морао сивизити за 3—5 метара, док је добило потребан простор. Иза тога наступиле су и перодиче у држави, а уједно преча је потреба изазвала грађење пута од Бара Виру, од Ријеке к Подгорици, од Плавнице к Никшићу, као и велике грађевине Царева моста.

Прије три године долазио је из Петрограда архитекат Преображенски, који учинио нацрт ове грађевине. Дашке годи-

це, у ове дане, дође Господар, да овој грађевини постави темељ; али, по савјету инжињера Ђукановића темељ се није могао поставити камењем, које је било припремљено. Услед тога, дата је наредба, те се са Корчуле и из Приморја добавило више искоуних тесаца и камен се на неколико мјеста у околици вадио, тесао и спремао за овај срећни почетак.

На узвишено мјесто, гдје се црква подиже, излазе три колска пута, поведени од запада к истоку на округлину око главнице; са западне стране неће се прешнице уз три пута по петнајест скалина. На том уласку сада је подигнута велика триумфална капија, а на два приступа источна друге двије капије, све окићене зеленилом и барјацима.

Освећење водича обавио је Г. Митрополит са осам свештеника. Кад је водича освећена, Г. Митрополит дао је Господару један крст и пошао пред њим, те га је поставио на мјесту, гдје ће бити света трпеза; на је Њ. Височанство суштио камен темељац уз пуцњаву топова са града никшићског. Послије тога, Господар је изговорио значајну бесједу, која је поздрављена онет пуцњавом топова и дуготрајним бурним клицањем: Живио!

Народа је било толико, да је кроцљење водичом трајало близу једнога сата. Послије тога, дано је на Петровој пјаци пиће војсци и народу.

Храм је освешћен Светоме Василију, Острошкome Чудотворцу, великом заштитнику српскога народа, који је својим чудесима окупилао Србе без разлике вјере из свијех српских покрајина пред својим животом, гдје су се браћа браќким састанком и разговором тјешила и кријенила у најцрња времена.

Кипа нас и сву нахију посеђава најугодније; усјеви су како се само може пожељети; здравље народно добро, живо и напредно.

Подгорица, 30 јуна 1895. — Свака установа била она државна, опшнска (комунална) или приватна, ако је само истинита и по развитаку људски поучна, онда је и корнена; а, разумије се, да свака школа има тај свети задатак, да мади ум дјечији к неком савршенству приводи.

Прије 7 мјесеци у средини ове вароши дошао је г. Нико Ивановић некадашњи професор Цетињске Гимназије да овђе станује, који увиђе како ова варош у трговини напредује; и пошто са Третом велики промет чини, а међу трговцима нема људи, који Италијански језик знају; то му се даде прилика, те један мали „куре“ у Италијанском језику прифатио отвори, у ком је седам младих православних и мухамеданских обучавао.

У суботу 24 о. м., принесе ми једно дијете из те приватне школе позив на испит. Мало је ко од позваних остао, а да није дошао, да томе испиту присуствује, било је близу 30 особа све отмјенија лица из ово вароши.

Прје но су се дјеца почела испитивати, г. учитељ, поздравно је публику са врло кратким али језгровитим говором — благодарни им који су га посјетом удостојили, и после говора одмах је одлучео своје ученике испитивати.

Пошто се свршио испит из италијанског језика на задовољство публике, наставио је учитељ испитивати једног младиха и из њемачког језика. Међу слушаоцима

било је, који њемачки знају — и дивили су се одговорима тог младиха! Овај младих свршио је у Подгоричкој школи четири осп. разреда. Пошто су испитани сви осам ученика и прописана два језика, немогу пропустити, а да непомемем да је гоеп. учитељ обраћао велику пажњу на изучавање и правилност српског језика.

Прије него је из школе публика отишла, г. учитељ иза свог стога заблагодарно је публици једним подужим говором у коме је истакао важаост свију школа, а пошасоб основних школа — истакао је мане и недостатке правих веза између куће и школе, као и слаби надзор који воде родитељи над дјецом изван школе — а свршио је свој говор рекавши: да само држећи школе на високом степену морала — моћи ћемо скратити вјерне и узорите поданике владоцу — карактерне људе — поштене грађане и тако одговорити високом замисљају нашег просветитеља премилостивог Господара, којег нека Свештеници уздржи дуго чила и здрава, на напредак српског народа, на извршење српске народне мисли.

Ове последње ријечи публика поздравиле са громким клицањем: Живио Књаз Никола!

После тога г. учитељ обдарно је дјецу, као награду на њиховом уложеном труду, са појединим прамјерком дјела Књаз Николе „Архангел“; даље остало се још једно пола часа у пријатном разговору и чађењу. Истог дана ушисало се у новом курсу четрнајесторо дјеце, која су повећој части свршила 4 осп. разреда.

Један од присутних.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Из Задра.) „Гласник православне дама-т. петр. епархије“ доноси: Његово Височанство витешки Господар Црне Горе и Брда Никола I., приликом проslave рођен дана Њ. В. црногорског Књаза-Насљедника, извољно је одтаква и преосвештеног нашег епархијског епископа, господина Никодима, у признање сточенијех заслуга на пољу наше црквене књижевности, првијем степеном Данилова реда. Високопреосвешћени црногорски Митрополит, господин Митрофан послао је знакове овога високога одличја преосвештеном епископу Никодиму по нарочитом изасланику, своме протодјакону пречасном о. Филипу Радичевићу, који је дана 25. јуна у Задар и стигао.

Сјутрадан 26. о. м., у 11 сати пр. п. изасланик г. Радичевић допраћен је био у владичански двор од св. епископа о. Кирила те ступио са овим у велику салу, гдје га је преосвешћени гоеп. Никодим у друштву конеторнијског архимандрита, високопречасног о. Доситеја дочекао. Приступивши св. десници, изговорио је преч. о. протодјакон лијену проиратну ријеч, те уручио преосвештеном нашем гоеп. епископу знакове високог одличја уз односни диплом Његова Височанства и ручно писмо високопреосвештеног гоеп. Митрополита Митрофана.

Примајући знакове високога одличја, преосв. епископ Никодим дао је израза осеђајима благодарности своје и обећао и у будуће на њиз радиће, а све у славу Божију и добро свете православне цркве наше. Преставио је за тијем преч. изасланику о. архимандрита Доситеја, те су присутни неколико часова у пријатном разго-

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИЗ НИКШИЋА ДО ЦЕТИЊА.

(Успомена с пута.)

„Књаз Насљедник Данило намирује са срећом двадесет четврту и прима се двадесет пете године — на дан 17 јуна — а уједно прелази у нови Дворац. — Ко оће да идемо, да Му овај срећни дан честитамо!?“

Овако је било речено у Никшићу на Видов-дан, а сјутри дан прет вече пошло нас је 20 грађана у петоро кароца. Никшићани обично сваку свечаност цетињску групом посеђују, — а кад путују, путују сератлијски. — Конак је био на Данилов-граду, ручак на Риједи; а како је дан био топао, пред вече смо пошли за Цетиње.

Пријатно је путовање у ове дане од Никшића до Цетиња. Са висоравни никшићке спушта се поестенно десном обалом Зете у равницу Бјелопавлића; на лијевој страни остављате гласицу Плавницу, Острог и даље све лијеног изгледа прислоњена села вракоградска и киперска до Мораче па даље кучка до испријечених планина Проклетје. Пред вама се пружило дивно поље а средином њега вијуга се Зета. На сваком узвишењу пристрепку бијеле се села, а даље при дну равнице исправно се Снуж, коме се на врху кане бијели градска тврђава као да је лабуд на јели починао. Никшић и Снуж удаљени су међу собом 5 сати ода. Колико су они српске крви пролила, колико и дипломатији

мастила, карте и драгоцене часова поарчили — и на један пут мир; ништа се они више не истичу забави дипломатије по њихови становници приљезно умножавају стада, крче путање, лугове и брежине, граде цркве, школе, путове, мостове и т. д. и скоро прелазе у заборав и малој држави у којој су а то ли Јевропи! Боже мој, шта се још не би могло занетого оданети, ако би каква друга посла могли паћи они, што над народима ведре и облаче! — Прођимо Снуж, који је ограђен градовима као краљ на шаху војницима и фигурама, и кад се дође на ждријело Морачино ето вам Дукља; остаци, који вае врху преко двадесет вјекова назад. Дукља вам даје стварног увјерења, да је данашња равница аетина и у старом свијету имала знатну улогу. Па и за Српство она је била велика драгоценост, како је и наш љубљени Књаз Цјесник црта с ријечима:

„Јер што је Српство имало славно, Имало свето, имало главно, Није ли Зета то одликала? Зета је Српство све основала!“

— — — — —

Све Српству Зета дала је зила, Зета је легло српских сила!“

Дивна Подгорица нова и стара остаје нам е лијева, а пред нама се помаља Крушевац, дивни Дворац Књаза Господара, који је у току малогодишњег обрађивања обрастао у гори и маслињаку. — У брзом вожењу поред Мораче примамо се висинама љенанских гора. Ето вам стара Црна Гора. Између брада, кроз једну увалу види се Скадарско блато, као велика, зелена ливада. — Како је величанствен поглед на

град Жабљак! Некада сам долазио на Жабљак, али ми није тако у очи пао, као овога пута. Држим, да се скоро поирни и обилејно. Баш и треба одржавати ону драгоценост нану, да нас у вјекове опомиње Ивана и његовијех мученика Срба, који „у због собом понијеше српско име и давну слободу.“

Владика Петар II. у „Гор. Вијенцу“ каже: „Пуца пушка Ђенанском нахијом;“ пуца и грми и диеви и ноћи. Код Сивца подиже се некаква велика државна зграда, кврче теретна кола с робом; кароца грме; путници тек дигну веселе узвике; лагузи провале ваздух; анови чеисти, а није диже одушевљење. — На „Царевом-Лазу“ онет усеномена поштовања. Кад на јединама његовом Србин ускубе цвијетак какав, нека га срдачно пољуби, јер је никако бар из цигле кани крви Данилових јунака! — Од „Царев-Лаза“ Црној Гори све је ишла на — више, а ми се путем слушамо на ниже к Риједи.

Ријека је данас модерна варошница, у којој се води живахна трговина. Она је у границама старе Црне Горе била цигла варошница и трговачка пијаца између Скадра и Котора. Боже мој, каква ли је била у вријеме Иванова збојга и грађења Обода! Пјесма вели: „На Ријеку Иван-Беговића...“ а народ говори: „Ријека Црнојевића.“ Од нас је далеко Сењска Ријека, да би за разлику ње, ову звали Црнојевића. — Обод се зове град, на десној висини ријеке, а Обод се зове и она ријечница, што доврје до вароши.

Елем, у вече смо изишли на Цетиње. Како ли је сада Цетиње величанствено,

и у коликој је мјери одмакло од Цетиња осдирјед 30—20 година? Варошница спрема вароши мала, али чиста; улице правне, куће скромне али лијене, а све притисла зелена гора. Гости већ не сједе поред огњева на троним столицама, нити висе кога а веригама — но сједи у пространим кафанама и под зеленим ладницама, а на плетеним столицама; не служе вам није кризалима и мајоликима, но баљурским чапанама на поселжавницима; на улици нећете ерести Црногорца онаљенога лица, а девердаром, кулетима, шарпељем, са мрком струком и у онанима. Оно, што их је на Цетињу, све се је обукло у свити и у злату, и сретају вас весела, насмијена и ведрог лица; а оно, што долази из унутрашности, равна се по њима. — Ми идемо напријед. На Цетињу се одомаћило модерни живот; поред просвјетних завода постоји Зетски Дом, као центар школовања великих љака. Цетињани су гостољубиви, они Никшићане дочекују и испраћају братски. На трпези, где смо вечерали било је и њих, колико нас и ту би, што је рећи, зачамали, да не засвира музика пред Дворцем Насљедниковим, те пођосмо тамо. — На широкој улици пред Дворцем и на великој ливади — сада је красна банта и металниште; ниже доканде све пуно народа; пред Дворцем три пјевачка друштва: Зетско „Бранко“; Цетињско „Горски Вијенац“ и Јачко — гимназисти; — пјевају на изред. На сред банте у павиљону свира музика, а на крају банте сипају ватромети. — Љепота!

Пред Дворцем Господар Књаз, Књажеви млади, Свијетла Књагиња Мата и

вору провели. У 11 и по сати удаљно се о. протођакоп-изасланик из резиденције у пратњи о. синђела Кирила.

Истог дана у 2 сата по подне даван је у почетак о. протођакопа Филипа ручак у резиденцији на који су позвани били сви мјесни свештеници. У згодно вријеме утао је о. протођакоп и биранијем ријечима наздравно преосв. госп. епископу Николу, који је одмах за тијем у подуљем говору нацртао живијем бојама стање православне цркве у Далмацији и благодати што свештество и народ његов уживају под отачаским и милостивим окриљем Његова Величанства, нашег моћног Цара и Господара Франц-Јосифа I. Кога је ову здравицу и намјену. За тијем исти преосв. госп. епископ, прокинут осјећајима дубоке благодарности, наздравно је Његовом Височанству, витешком Господару Црне Горе Николи I, који је — рече он — милостиво погледао на смирене трудове његове, уложене на пољу наше црквене књижевности, те га високога Свога одличја удостојио. Наздравно је такође високопреосвештеном госп. митрополиту Митрофану, који је на особити начин, шиљући нарочито свога изасланика, дао израза својој задовољству и радости за удјелено му ово високо одличје. Све ове здравце пропраћене су биле одушевљењем „многа лџа.“ Завршио је лијежом здравицом о. архимандрит Доситеј, честитајући у име свештенства преосвештеном госп. Епископу добивено високо одличје. И тиме се завршила ова лијена и ријетка свечаност, која цијелој епархији на понос и дјку служи.

Прец. о. протођакоп Филип испраћен мјесним свештеником, одмах је сјутрадан отпутовао оставивши међу нама цијелом својом појавом најријетивији утисак.

(Слава на далматинском Косову) Из књишког протопрезвитерата пишу истом „Гласнику“:

И ове године прослављен је на далматинском Косову празник св. велм. Лазара торжествен. И ове године у овој црквено-народној слави дошао још из раног јутра силан народ из Кинна, крајине кинске и дичне Петине са црквеним барјацима те лијена одабрана кита из Кистава; а редовним жељезничким виаком у 10½ сати стигли су многи из Сињета, Каптеља, Шибеника, Скрадина и Дриша. Долазак овијех поздрављен је клицањем, пуцањем из прагија и звоњављем црквених звона, те пошто су поздрављени били од гд. начелника кинског и браће киншана, унутрине се сви процесionalно, предвођени црквеним барјацима и грађанском музиком шибеничком, св. цркви Лазарци. У 11 сати започела је св. литургија, коју саборно одслужиле: окружни протопр. кински С. Вуиновић, парох морконошки Н. Зарац, и парох М. Париста. Први је изговорио лијену поучну проповјед, истакнувши у истој корист вјерске спошљивости, те је препоручио православној браћи да буду спошљиви према шовјернима, пошто је дух спошљивости дух хришћанства, — те најглавнији и највештији услов благостања и друштвеног напретка; — а за тим је следовала свечана литија, којој се — уз 27 свештеника — придружи мноштво народа. У 2 сата последије подне свршила је црквена свечаност, и пошто се народ укривјено и цијом тјелесном отпочело је народно весеље, које је трајало до мржле ноћи у потпуном одушевљењу и у најбољем реду, мирно и складно. Рачуна се да је више народа било на овогодишњој слави него ли г. 1889., на сами дан освештања

дрвке. Заиста је овогодишња свечаност надмашила све досадашње. Са похвалом мора се истакнути, да је пате свештенство особито увеличало ову црквено-народну славу, а и право је да се увјек свештеници уз народ свој. Видели смо са особитим задовољством госп. проту Дамјана Доброту, и другог старца попа Илију Поповића, први од 83 а други од 87 љета, који, као младићи и пуни одушевљења учествују у црквеној и народној слави овој.

(Књижевни оглас.) У намјери сам предати у штампу и што скорије издати као четврту књигу мојих радова: **ПОБРАТИМИ** историску драму у 3 чина с пјевањем. Ово дјело посвећујем: Српској Омладини у Далмацији, чији су дједови уведени у ову драму као осветници потишеног народа у Приморју и брдима ове мученичке земље, коју су њени синови од давнијех времена, — сами без помоћи, морали бранити врхом ђутог ханцара од дивљијех Аварских и Азијатских Хорди, да не клоне и да се не одроди.

Свијетла зрака наше кржаве прошлости пада и на годину 1647. за ратовања Млетачке Републике са Турцима по Далмацији, — те изгон Турака из записједнутих градова.

Бојни вихор који се пружило од јуначке Боке, захватио преко Самовладе Пољичке, сиустио се Приморју и дигао се свом силом онет брдима, — да се тамо разбјеги на ђуто камену тврђаву Кинске, сломно је силу Османлијску једино помоћу снажнијих мишица Далматинских љавова.

Догађај ове Дрме такођер збива се пред Кинном, — за то је и посвећујем нашој милој омладини, са брацком жељом, нека је прими ма и као најскромнији сиоменик у храм наше прошлости, — у храм који нам неће никада зуб времена порушити, — већ стојати гордо вјетру на ударцу; док у њему омладина не подигне вјечни олтар будуће слоге.

Издавача за ову драму нијесам могао наћи, — али се ухватим да ћу, са Божијом помоћи, наћи га у мом народу и омладини, ако ми се одазове повољнијем скупљањем претплата.

Неби снадало на ствар, спомињати, да сам издањем „треће књиге“ прилично што-товао; па и задужио се, — ова „четврта“ нека ме бар те напасти ослободи. Нарочито полажем наду у Српску Далматинску Омладину, а неби требала ни остала српска браћа за њом да остану. За то вас молим да се искрено заузмете око скупљања претплата, и што скуните у мјесец дана мени пошаљете са именском.

Цијена је књизи 50 новч. — а сваку десету добијају скупљачи.

Сињет маја 1895.

Стево П. Бешевић.

(Књижевна вијест) За који дан изаћи ће из штампе нова књига под насловом: **ХРВАТИ И ЈЕЗИК СРПСКИ** написао С. М. Д.

У овој књизи моћи ће сваки иоле писменији Србин и Српкиња, осим поуке, наћи још и најмјеродавнија свједочанства о српству сопственог језика, који му се данас хоће да окрети страним именом.

Ту су изложени сви докази, који само једно казују — на име, да је језик, којим сви Срби говоре, од увјек био само и једино језик народа српског. А све то доказује се помоћу многих старинских новела и списа, које су писали како Срби богумилске, католичке и мухамедовске вјере

Мало шетње, а пуно добродошлица, незнам кад прије 10 сати, тек велико звоно са табље огласи, да се иде у цркву. Онај Србин, који је ово звоно даровао Петинју, учинио је изванредан дар, а онај, који га је уз Крстац из Котора изнио и до Петинја онако врлетним, и што рећи, којим путањама изнио, заслужије још вишу хвалу. Да га је даривао сад, кад имамо колски пут, прилика је, морали би другу табљу градити, јер ова данашња била је кадра држати на себи чудовиште превјерене крви Иван-Бегове — Махмут-пашину славу — а под овим се звоном увија!

Ми смо дошли у прве, и тек што смо дошли до манастирских врата, а већ смо запали у такву тјескобу, да се врућина јаво онажала. Кроз један прозор долазио је до нас глас дивног пјевања друштва „Бранка.“ Из цркве није се чуло ништа. Ја сам обично гледао у једну узидану плочу више врата, која је сигурно била више врата Иванове цркве, — незнам шта је на њој писано, само добро разумијех „Иван Црнојевић.“ Знам да је св. Петар ову градило иза рушења Махмут-пашина. О, добри и јуначки светитељу! ти, који си Црну Гору подигао толико, колико и владица Данило, — не скидај твоје соколско око са Дома Наследника владицког, дома Твога и нашега; моли се Богу, за добро јунака твојих, који поштују светињу тјелесних остатака и величину Твоје свете, јуначке душе!

Књаз изиђе из цркве и сва Свијетла Породица, сви министри иностранијех држава и господа црногорска; војска ушараћена

из Босне и Херцеговине, тако и Срби католичко вјере из Славоније.

Но да би наши докази још јачи били, то су они поткријепљени са шницма хрватским. Те је као и признањем самих Хрвата, у овој прилици као наших противника, само још боље учвршћено српство нашега лијеног језика, те су тако наши докази још више појачани.

Књига је сасвим објективно написана без шовинистичких прећеривања и личних увреда, те је у исто вријеме тако удешена, да је и мало школован човјек може врло лако разумјети. Као таква она може врло добро да послужи како учитељу и свештенику, тако исто трговцу и ђаку, те се са њом најбоље могу обранити од разних настрадаја на наш лијени српски језик.

Како је иста књига написана једино у искреном патриотском смјеру, то је и право да без ње не би требао ни један Србин и Српкиња да буде. Тим прије, што књига износи три и по штампана табака на мал. осемни свтним словима, а етаје само 25 новчића.

У интересу српске ствари, којој је књига намијењена, молимо све пријатеље српске књиге, да се заузму за скупљање претплата, а за труд нека им на сваку десету књигу једна њихова буде.

Све парубине и скупљени повац за књиге ваља слати на „Српску штампарију“ дра Светозара Милетића у Нови Сад.

Умољавају се сви српски листови, да имају доброту прештампати ову књижевну вијест.

(Књижевни оглас.) Изашла је из штампе II. свеска дјела: „Мало измјена и допуна.“ Садржина: Битка на Бельни 21 јуна. (Свршетак.) Вој на Међашима, 23 јула; и Битка на Старачи, 8 јула.

Књига износи пет штампаних табака, средње осемине. Цијена јој је 80 пара ди нареких; за Аустро-угарску 40 новчића.

Може се добити само за готово: код г. Милона Челожића, књижара, који одобрава г. г. књижарима 35/10; г. г. скупљачима 20/10; колпортерима 40/10 добитка.

Ко за 10 и више комада шиље новце, може се и на мене непосредно обратити, — са тачним назначењем своје адресе.

А дао сам у штампу дјело: „Даруљ-Дихад“ и аустро-угарски Јенерал — штаб.“ За што је овај путовао поред наше границе — 1892 г. ?

Књига ће ова изијети 5—6 штампаних табака, средње осемине; биће готова до 20 т. м.; и моћи ће се добити под цетим условима као и горње.

Цијена јој је 1 динар; односно 50 новчића.

Посље ове иће редом: III. свеска дјела: „Мало измјена и допуна; I. свеска дјела: „Нешто мало објасњење;“ — (у ком је, поглавито, описан српско-бугарски рат, 1885; но поред тога и друге, војене, а и политичке ствари;) и т. д. Би о г р а д, 1 јула 1895.

Паја Путник.

* „Кућа свете борбе“ тако Турци називаху Биоград док у њиховим рукама бјеше.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(О млијеку.) Пенитавање млијека. О томе вели „Тежак“ ово: За пенитавање млијека нехемјским путем служе различни апарати. Ти апарати зову се „млијекомјери.“ Најпростји је и најлакши начин ис-

одаде почаст, а испод табље одјекнуше топовски метци. Све живо оде к Дворцу Књазу Наследника. Ми смо чекали док је ред дошао на никшићку депутацију. — На доњи бој, на лијевој страни отворен велики сјајни салон; од узбуђености нијесам више ништа запазио. Књаз Данило, неколико у напријед, срета пријетупајуће, руке се јувачки и на честитање одговара весело: „хвала!“ Даље, крају салона стоји Књаз Отац, без да се чини вјент поклоњима присутних; као да је хтео рећи: Ето вам Га; учите се у њега гледати Господара и вођу! Ја сам помислио: и о њему: хвала Ти кад си нам га дао овако наредна. У салону до овога била је Књазина Милена са Књазиницама.

Тога дана видно сам очима збиду, што су новине писале: Књазинја је здрава као икада што је била! На друга врата излази се у ходник, гђе у кругу дворјана, близу једног крушовца стоји Књаз Мирко. — Изађосмо из Двора опијени задовољством.

Обичај је и за појединце, а овако корпоративно још обичније, да се, и при доласку и повратку, пристуни Господару. У томе пристунању изјављује се с једне стране поданичка оданост; а с друге, излази се у сусрет свакојаким потребама вође и невоље. Пред веле обично излази Господар у хладу пред Дворац, и ми сви одосмо тамо, гђе Он већ бјеше дошао, и пољубисмо руку, која се с пошт-вањем љуби у Црној Гори, сво, на здравље, 35 година.

Кад нас Он отпушти, одосмо Наследнику. Дежурни ађутант прво нас проведе

питавање гуштине млијека, кад се чини према количини навлаке, која се скупи на млијеку. У цијељи таквог пенитавања, насне се тазе млијеко у нарочити етавлени суд ваљкастог облика, који је на ето дјелова раздијељен; у њему се остави млијеко да стоји до другог дана. За то вријеме скупи се навлака на површини, а распознаје се од млијека без навлаке, по тавној боји. Кад је се навлака тако прикупила, онда се на томе млијекомјеру изборје цртице низ цијељу дебљину навлаке, и по њима се утврде дјелови гуштине млијека. Другим ријечима: колико тих цртица буде на дебљини слоја навлаке, толико је процента гуштине млијека.

(Скупљање навлаке.) Вријеме, за које ће навлака изићи на површину млијека, зависи од топлоте у млијекару; чим је топлота већа, тим се навлака прије сакупи. Потпуно ће се одлучити навлака од млијека и изићи на површину за 48 сати, и то при обичној топлоти, а при вишој топлоти у прије. Навлака се може купити два пут, т. ј. кад навлаку са јутарњега млијека, у вече прикупимо, а са вечерњега, сјутра дан у јутру, на после 12 сати, тако исто учинити. При стајању млијека, почиње се један дво млијечног шећера мијешати у млијечну кнејелину, која, разумије се бива узрок те се почне лучити сиревина, „млијеко се подсирава, угулдава се.“ — Да не би тога било, пузио је сиречити постојање те кнејелине: а.) Снизжавањем топлоте, јер виша топлота потионаке стварање кнејелине. б.) Сиречавањем потресања млијека ма на који начин оно долазило. в.) Одржавањем чистоте у млијекару и судовима. г.) Додавањем различних хемјских препарата, који појављују кнејелину млијечну паралишу. У овој цијељи препоручује се сода и то не више од два грама на један литар. Истина да ће се у оваквоме случају морати дуго по обично да се млијеко утруда и ако ми то нијесмо жељели. Ако хоћемо да нам је навлака потпуно слатка, морамо је скупљати у оно вријеме, док још млијеко није почео да кисне, а то је прије 24 сата; јер се кнејелина млијечна у 24 сата већ појављује, ако против тога нијесе употребљена поменута средства у довољној мјери. Према каквоћи до сад пенитаваних млијека има од 7—17% навлаке; кад је млијекар добро уређен и кад се нослови око млијека тачно врше, може се добити од 10 литара млаког млијека скоро 1 кг. навлаке.

(Млијекар.) Има најважнији утицај, на млијекар, и на производу млијека. Шта је млијекар зна сваки и не треба ваљда никоме објашњавати, да је млијекар оно мјесто, гђе се оставља млијеко и млијечни производи. Дobar млијекар треба овако да је уређен: 1.) Треба да има топлоту 10—12° R и да се тавна топлота у њему одржава преко цијеље године. Кад би била нижа, не би се навлака за дуго ухватила. На топлоти није од 5° R а вишој од 16° R навлака се никад неће одлучити. 2.) Млијекар треба да лежи на западној страни; треба да је најмање 9 стопа висок, да је потпуно својом на земљи, а половином под земљом и да има 2 прозора и то један наспрам другог како би се могао потпуно провјетравати. 3.) Прозори треба да су у хладовини, а ово се постићи може ако се око млијекара посади воће или какво друго дрвче, нарочито са источне стране. 4.) И у млијекару, и у судовима млијекарским, треба да влада потпуна чистоћа, јер је и нечистоћа много пута узрок да се навлака теже одлучи и да

кроз одјељења, у која јутрос нијесмо били. Принесмо се и па горњи, на па трећи бој. — Осамоме Дворцу у омет не умијем скоро ништа рећи. — Толико можемо рећи: величанствен Двор.

Скупили смо се редом онет на приземни бој и ушли у салу оружицу. На једном пратњу стајаше много старинског оружја, и док ми са дивљењем поематрамо, прође између нас Књаз Данило и стаде нам објашњавати поједино комате.

Тада ми дође на ум један случај: 15 маја ове године, женио се у Никшићу г. Марко Петровић, и Књаз Мирко дошао му у сватове. Послије венчања, сјутри дан, пошао Књаз Мирко у Црнојевиће, да постави темељ цркви. Око 9 сати из јутра пролазе двоја народа кроз варош. Али, ко би могао и помислити, да је Књаз Данило необјављен дошао? Па још тако рано! — И Он се полако провезао кроз варош, скоро неопажан. Отисао је у Брзовику на свадбу и онет се провезао кроз варош, али сада бјеше и Књаз Мирко с њим, на ипак кад се уставио на сред вароши, неколико народа омет није ни примјетило, да је Књаз Данило међу њима. — Тако нас Књаз Данило изненађује својом љубавношћу!

Кад смо се опростили од Наследника, дати су на четири грађанина четири врата Данилова. У вече је Петинје онет пливало у весељу, а ми, праћени братском нашој ницом и поздравима Петинјана, отпутовасмо ноћом за Никшић.

У Никшићу, 24 јуна 1895.

је мањо буде, а и да млијеко укисне. Све материје, које би могле изазвати кишељење, треба из млијекара уклопити, јер би због њих могло млијеко да се укисели. Врло је угодно, ако се кроз млијекар може да спроведе кавва текућа вода, и да се намјести у млијекару кавва фуруница, како би се на јакој зими могао млијекар и загријевати онолико, колико је потребно.

(Помор младе перади.) Учи нас искуство, да велики број пилаци гине не толико услед штетних упила времена, лоше крмиле и гамади, колико тога ради, јер нагло и пребрзо расте и тиме веома ослаби. Настане у њих изненада ошба немоћ. Такви пилићи познају се по томе, што су им крила неразмјерно велика тако, да их не могу уз тијело носити, него им висе к земљи; при том пијући непрестано хладно, траже сунчана мјеста, па ако човек не пазу на то њихово стање, угину прије реда.

Код некојих почиња та болест врло рано, већ за првих четрнаест дана, код других опет доцније. Често се показује та болест код перади, именовано пијетлова, који имају јаке кости. Ако се болестници обилно хране у сунчаној стаји ситно сасјецаним месом и јаји, умоченим бијелим крухом, конопљеним сјеменом, онда ће се доскора опоравити и добит ћемо од њих велику перад. Ова болест онако се особито код пурића, који обично имају јаке кости и неразмјерно велико тијело. Таквих немоћника има кадшто и међу паткама. За њих је добро набрати цујева, који за чудо много поједу, тако, да их ни за пуне двије уре пробавити не могу.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Четиње, 15 јула.

(С Двора.) Његово Височанство Господар и Његова Свјетлост Књажев вић Мирко повратили су се у пењељу из Никшића; а у суботу вечер Њезипо Височанство Књагиња са Својом Свјетлом Дјецом с Његуша и Његово Височанство Престољонаследник с пратњом са Ловћена.

(Из Скадра) дознајемо да је кренуло пут Скопља неколико батаљона војске, што су се наодили у Скадру и околини.

(† Лука П. Кнежевић Липовац.) У селу Грађанима умро је 1 јула добри и храбри наш старина Лука у 86 години свог мучног живота. Још у вријеме блаженопочившег Књаза Данила Лука само трећи би изабрат да иде у јајаше у Херцеговину — и то само трећи из све Липовачке чете која је бројила до 140 војника, од куда се је са поштењем вратио.

У рату 1862 г. у свима бојевима је учествовао, и свуда се јуначки показао, зашто је био награђен од данас ерехиновладајућег и омиљенога Господара Књаза Николе I. са ерехиновим храбром медаљом и Даниловим крстом IV-ијем степенем, великом и важном наградом за проста војника.

Последњи рат 1876 год. затекао је Луку у потпуној старости у 69-ој години свога живота, по негледајући на тешку старост, не удржа се наш старина, већ са момчадијом пође у бој, за крст чести и слободу златну, и рани се на Граховцу — за отличје — од Господара би награђен са Медедијом IV. степена (пошто се је опоравио) и медаљом споменом.

Од те ране до смрти је patio. У капетанији грађанској, и свем љуботинском батаљону, као и у окопна Црмичка племена, Лука је уживао поштовање за његово јунаштво поштење и чојство. Што су посвједочиле многе покајнице из двије нахије.

Така ти родна земља наш добри старина.

Један грађанин.

РАЗЛИЧИТО.

(† Стојан Стамбулов.) родио се 2 нов. 1853 у Трнову, од оца сеоског крчмара. Рано га је послао отац у Одесу, на науку. Бивши већ правником, оставио је изненада Одесу и пошао у Румуњску, гдје је у Исмаили и у Галцу у некој трговачкој кући био књиговођом. Год. 1875 појавио се је Стамбулов први пут на политичком пољу. Тада је Мидхат нашао у Бугарској адулманарио, а Стамбулов се с Бојтовом здружио и подигао у Еск-Загри устанак, који међу тим није успио. Стамбулов је побјегао у Букурешт, од куда је у мају 1876 опет с Бојтовом кушао прећи у Бугарску, али је том згодом Бојтов устријељен, мноштво њихових другова посјечено и повјешано, а само Стамбулов је сретно умакнуо. Након је Русија у мају 1877 навјестила Турској рат, а Стамбулов

је ступио као добровољац у „свету легвију“, с којом се је борио код Трнова и у главну св. Николе, те допро до Цариграда. Из рата настанио се је Стамбулов као одвјетник у Трнову, те је ондје 1878 изабран заступником у сбрање. Изабора принца Александра Батенберга кнезом, 29 априла 1879, стајао је Стамбулов с Каравеловом на челу либералне странке те је 1884, кад Каравелов преузе предсједанство у мими старству, изабран предсједником сбрање. Као такав још је функцирао и 21 августа 1886, кад је букнуо устанак против кнеза Александра, који су подигли Цанковљеви пристане мајор Бендерев и Грујев. У тај час Стамбулов је са цуковником Мутуровом и Славковом, 24 августа устројио три умвират и провизорну владу, која је позвала патраг кнеза Александра и поздравила га 29 августа у Румичку. Но већ 7 августа 1886 Александар је опет одетушио и оставио земљу регицији. Сада је Стамбулов постао фактичним господаром земље, те је сазвао велико сабрање, које је 7 јула 1887 изабрало под егидом Стамбуловљевог принца Фердинанда Кобурга кнезом, чиме је дошла Бугарска у најоштрију опреку с Русијом, која није хтјела признати нити законитост сабрања, ни његова избора. Стамбулов је са својим друговима регентима на то подино сабрању оставио, јер се није слагао с министарством Радославовим. Сабрање је оставио одбило — а министарство је, одетушило а владу је преузео за кратко вријеме Стојилов. Кад је 14 августа 1887 дошао принц Фердинанд у Бугарску, преузео је владу Стамбулов, те је остао на свом мјесту све до 29 маја 1894. Шта је Стамбулов за вријеме своје владе мало не 7-гошње управе урадио, добро је познато. Он је био неограничени господар у Бугарској, а принц Фердинанд пука лутка у његовој руди. Стамбулов се је трудио, да извојшти унаточ берлинском уговору и Русији признање принцу Фердинанду од порте и велевласти, па је у ту сврху путовао у Цариград, Беч и Берлин, али није успио. Да уверети свој положај измишљао је разне зајере против живота кнеза Фердинанда, те је тада своје политичке противнике утамичио (тако и Каравелова) и многе дао прострјелати и повјешати, тако 1890 мајора Панци, Миларова, Калагурева, Туфеклијева и друге. Иста је средства употребљивао иза уморства министра Белчева 1891 и дипломата Вулковића 1892. Тврди се дапаче, да је тобожино атентат на своју особу од 27 марта 1891 он сам функцирао и сам устријелио Белчева, само да се узмогне лишиги неких непошудних особа. Осим тога показао се је и иначе мајетором, давни код избора у Плевни пуцаги у народ, при чем је 11 особа устријељено, а 20 рањено. У седмим година своје владе знао је и добро економизирати, те је оставио иметак од више милијуна, а лани, кад су га хтјели затворити ради нестраге, пошудно је јамчовину за себе и своје другове од неколико стотина тисућа франака. Разлог његовог одетупу биле су задјенице с принцом Фердинандом, који је био свт овога деспота. Међуособно су се они кадили — али су се особито у посљедње вријеме оштро побијали. И на вијест о атентату послао је принц Фердинанд из Карлових Вари Стамбулову „најердјачнију сажалницу“ а онај је одговорио у „Свободи“, да је атентату крива влада с принцом Фердинандом.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА.“

СОФИЈА, 8 јула. — Уапшен је Георгијев, бивши секретар Панцини, који је писао Стамбулову, да ће бити убијен. Туфеклијев и ако је доказао алиби, као да је знао за атентат. Удовица Стамбулова добила је изјаве саучешћа од Принца Фердинанда и од Султана.

ПЕТРОГРАД, 8 јула. — Кнез Лобанов примио је у опрашгајну аудијенцију бугарску депутацију. „Н. Времија“ говорени о смрти Стамбулова вели, да ће Русија друкчије поступати према новом стању ствари у Бугарској; чиниће све да Бугарска поправи жалосна дјела почињена, али вазада у границама берлинског трактата.

БИОГРАД, 8 јула. — Скупштина је примила пројект конверсије са 164 против 54 гласа као основ расправе.

СОФИЈА, 8 јула. — Вијести из Кустендила доносе да је била озбиљна битка између Радовића и Струмице између усташа и 5000 Турака, који су изгубили 600 мртвих и побјегли. Усташи су заузели положај неосвојљив. Било је других сукоба у окружју Малцова. Усташи су уздржали своје положаје.

У дипломатским круговима ова се вијест не потврђује, и држи се дијелом неоснована.

БЕЧ, 9 јула. — Рајхсрат је примио укупни буџет са 185 против 86 гласова.

ЛОНДОН, 9 јула. — До сад је изабрано 343 униониста, 99 либерала, 6 парлелиста, 50 антипарлелиста, и 2 радничка.

БИОГРАД, 9 јула. — Скупштина је примила великом већином све чланке конверсионог пројекта.

ИШЛ, 9 јула. — Цар Франц Јосиф примио је њемачког канцелара Хохенлое и позвао га дворски објед.

СОФИЈА, 9 јула. — Спровод Стамбулова уз велико саучешће. Много вијенаца, и међу њима Цара аустријског, Краља румуњског и њилеске Краљице. Присутни су били сви дипломатски агенти а ниједна званична особа. Кад је спровод дошао на мјесто атентата, зауставио се, и Петков је почео говорити, да је ту погинуо најбољи човек, који је толико учинио за отаџбину. Из народа га је прекинуо глас: лажеш! И настаде велики страх.

Побацаше вијенице, спровод се разместиу. Полиција је посредовала и успоставила ред. Послеје спровода демонстрација пред француским консулатом. Једна група не хтјела захватити на држање француске штампе. Полиција је рашћерала демонстранте.

ПЕТРОГРАД, 9 јула. — Цар је примио у Петерхофу бугарску депутацију великим церемонијалним. Најпрви је је примио у аудијенцију митрополита Климента, који је Цара благословио. На су Цару у престолној сали били престављени остали чланови депутације.

ПЕТРОГРАД, 10 јула. — Депутација бугарска кренула је у Москву.

СОФИЈА, 10 јула. — Истрага траје. Георгијев и Туфеклијев затворени су. Халев, ког је Стамбулов означио као главног убицу, и Маћедонац Атанае још се не могу паћи.

БЕНОВА, 10 јула. — Близу Специје сукобила су се два пароброда. Италијански „Марија“ потонула. Од 173 путника утопило се 144.

БИОГРАД, 11 јула. — Скупштина је затворена.

БЕНОВА, 11 јула. — Катастрофа пароброда „Марије“ броји до сад 147 мртвијех.

ПЕТРОГРАД, 12 јула. — „Н. Времија“ дознаје из Севастопоља, да Кедив намјерава из Цариграда посјетити Крим и Одесу.

МОСКВА, 13 јула. — Пријејела је бугарска депутација, и положила вијенац на гроб Аксакова и држала парастос.

ЦАРИГРАД, 12 јула. — Више Јермена осуђенијх Цар је помиловао. Кедив овдје остаје још десет дана.

ЛОНДОН, 13 јула. — Изабрано је 383 униониста, 139 либерала, 10 парлелиста, 59 антипарлелиста, 2 радничка.

ШАНГХАЈ, 13 јула. — Влада Јапона тражи од Китаја још 7½ милиона у име накнаде за повратак Лиантинга.

РИМ, 14 јула. — У камари одговарајући на интерелације министар Влан доказао је законитост положаја Италије у Етиопији, и истакао солидарност са Њилеском, уз живо одбраваше.

БИОГРАД, 14 јула. — Из Скопља јављају, да је турска војска прегнала чете упућене из Маћедоније на бугарско земљиште.

ИЗЈАВА.

Мога сина Васа оћерао сам од своје куће; он нема ништа, неодговарам никоме за његове дугове.

Подгорица, 9 јула 1895.

Иљо Неневић.

ОБЈАВА.

Потписати продајем из слободне руке моју кућу која се налази у Мирковој Вароши, у главној улици од сјеверне стране споменика на Ђошнику према куће барјактара Станоја Радојева Куча.

Кућа је нова, једнокатница, у квадрату 10 метара. Кућа је по плану расподијелена у 3 догање (бутиге), а тако и магазин и портик од 5 метара ширине уз пету кућу.

Који би желио ову кућу купити нека се потписаном пријави најдаље до 1 августа ове године.

Подгорица, 1 јула 1895.

(2-3)

Радован Зековић.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће се на лицитацију 1-вога Септембра 1895.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвеже набављати из иноземства морске соли, добре врсте, прегодишњене, — по мостри која се налази у канцеларији Министарства Финанције, — и предавати је на децимал у државне магацине: на Плавницу, Ријеку и Вир.

Контрат ће се учињети за осам милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означит при лицитацији канцеларија Министарства Финанције), — у четири године од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 1000 наполеова кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели лицитирати, морају се на гореозначени дан пријавити у канцеларију Министарства Финанције, ће ће се држати лицитација, — од 3 до 5 сати по подне; — донијет са собом кауцију и положит је у Министарство најдаље 1-вога Септембра 1895 де подна, иначе неће имати право лицитирати.

Четиње, 1. Јуна 1895.

Број 421.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈЕ.

ОГЛАСИ.

TIMBRES-POSTE de Montenegro, Turquie et de tous les autres pays, dès l'année 1850-1894, de même que de vieilles lettres, des monnaies, et d'autres antiquités sont achetés, en toute quantité et aux prix les plus hauts.

Je donne aussi en échange des bijoux, nouveauté soies, et tous les articles désirés de Londres.

Offertes et envois sont réglés par le retour du courrier.

A. Weisz.

London, W. 61, Regent Street.

Filiale: Budapest, vaczi körut 4.

(8-12)